

PROLOMENÁ HRADBA

Miroslava Riedel

PROLOMENÁ HRADBA

Miroslava Riedel

Tribun EU
2016

Zena je jako zakořeněný strom. Větve připomínají láskyplnou náruč **mateřství**, i když dávno opadlo listí i plody. Žena, před kterou se uzavřela brána svobody, dokáže v **manželství** setrvat, ačkoli málokterá najde světla vysněných barev a pochopení před realitou života. Pouto **rodiny** bývá příliš složité, aby se dalo mnohdy přetrhnout. Nohy vzrostlé k zemi a hlava v oblacích s nadějí – *být šťastná* – je touha, která nepřináší pouze radost, ale i pláč jako samozřejmost a tišitele bolesti. Taková je mnohokrát daň za lásku a vroucnost k člověku, kterému beznadějně věříme.

Jana Koucká si malovala svůj svět podle svých představ a také měla vysněnou budoucnost. Přesně to cosi, co nikdy nepoznala ve svém dosavadním životě, přála a slibovala jednou svým dětem. Vytvořit nový domov, být šťastnou manželkou skvělému muži, kterého by milovala a každou minutu svého života by mohla dělit na polovinu jen s ním. Být modelkou nebo zpěvačkou byl sen každé dívky, Janu však lákaly opravdové hodnoty mateřství. Porodit syna a dceru, dávat jim zdaleka více pochopení, než se dostávalo právě jí, poklad porozumění, to, co jí samotné chybělo v dětství i

dospívání. S krásnou ideou vstupovala do vztahu s Ondřejem Vítem. Seznámili se netradičně, a tím začal celý příběh, tak jak ho napsal život každodenně sám. Poprvé se Jana s Ondřejem setkala tváří v tvář po osmnácti měsících vytrvalého psaní dopisů. Tehdy oslavila své sedmnácté narozeniny a pojednou se jí život nezdál tolik prázdný. Pocítila zvláštní ochranu a hned se zamilovala. Ondřej zamířil po ukončení základní vojenské služby do jejího rodného města a tím splnil slib. Nabídl jí lásku i srdce. Civil mu slušel, a nejedna dívka se po něm ohlédla. Ondřej měl však oči jen pro Janu. Byla štíhlá a dlouhé kadeře jí poletovaly kolem hlavy, kdykoli si s nimi vítr pohrával. Bezstarostní milenci trávili volné dny za městem. Okolní příroda jim nabízela romantické touhy plánovat vysněný život. „Nikdy ti nenechám ublížit,“ ujišťoval ji pokaždé, když za ní přijel. Naslouchala a tulila se na jeho mužnou hrud'. Její důvěřivost propadla beznadějně jeho slovům, pocíťovala s ním vše poprvé a citům nechala volný průběh. Nadnášela se představou, jako by ji osvobodzovala od každodenního života, ve kterém nebyla doposud spokojena. Ondřej byl pro ni zachránce. Janini rodiče si mladého muže okamžitě oblíbili, hlavně matka. „Co si uděláš, budeš mít,“ řekli a víc se dceři do života nemísili, takže vlastně neprotestovali. Ondřej nebyl vulgární frajer, a navíc měl po vojně, čehož si pan a paní Kouckých cenili. Ani na zlomek vteřiny nezapochybovali, že by vztah nevydržel, podle jejich názoru byl člověk, co má již rozum a má v životě jasné cíle. Ondřej pocházel z důstojnické rodiny, kde se přísností nešetřilo. Pan Vít měřil každému ze svých čtyř dětí stejně. Ondřej působil dojmem dobře vychovaného člověka s vlastním názorem, měl zvláštní dar přesvědčivosti a tím mu vyhovoval postoj Janiných rodičů. Byli to lidé plni jednoduchosti, přitom citově složití a ten, kdo je navštěvoval, rázem mohl odhadnout reakce každého z nich. Čím méně se v rodině hovořilo, tím víc byl

každý z nich průhledný. Jana vyrůstala se svými třemi sourozenci a od dětství znala jen povinnosti. Starší bratr a sestra si spolu rozuměli. Jana byla vždy zakřiknutá, a tak ji mezi sebe odmítali přijímat. Proto se zdržovala jen s nejmladší sestrou a vyrovnávala se se skutečností být jí náhradní matkou. Vanda byla o sedm let mladší. Matka trpěla srdeční vadou a mnoha dalšími nemocemi. Často postonávala se svými léky, kterých měla nespočet. Jana nenáviděla noční stolek plný tablet, kapslí a mastiček. Nerada vcházela do ložnice, vždy se jí prohnal kolem nosu nesnesitelný závan opodeldoku, který nesmírně páchl. Matka si jím potírala oteklé nohy. Přála si, aby byla zdravá, což bylo nesplnitelné přání. Její nemoc a bolesti se odrážely na každém z rodiny jinak. Jana častokrát nad ní přemýšlela. Toužila s ní promlouvat, smát se tak, jak to matky s dcerami dělávaly. Zdálo se jí, že je ve svých čtyřiceti letech víc než unavená životem, nic ji netěšilo. Špatný zdravotní stav bral Janě matku po kouskách a uvědomovala si vše až postupem času, jak dospívala. Otec měl svůj svět. Domů se vracel k večeru. Z práce chodíval pravidelně do malé hospůdky, kde měl mezi rybáři své přátelé.

Ruda byl nejstarší a tím měl mezi sourozenci nejlepší pozici, stále se před sestrami nárokoval a vynucoval si přednosti. Jana se narodila jako třetí a se skromnou lítostivou povahou vždy matce vyhovět se sama ujímala úklidu v domácnosti a starostí o Vandu. Ta ji zaměstnávala nejvíc, vodila ji do školky, poté do školy. Málokdo odhadl jejich věkový rozdíl. Jana s Vandou vyhlížely jako dvojčata. Byly skoro stejně velké a váhou ji Vanda doháněla každým dnem. Matka si nepřipustila její nadměrnou žravost a přikláněla se k dědičným genům rodiny. Jana žádné geny nezdědila. Byla štíhlé postavy a trpělivě snášela, co život nabízel, dětství se nepodobalo vyprávění jejích vrstevnic. Tehdy každý den bolel. Nikdy si však nepostěžovala a raději zůstávala v ústraní. Snad se i styděla, pochopila, že by se snadno mohla stát terčem posměchu.

Ve škole seděla v poslední lavici a pozorovala spolužačky oděné do parádních svršků, které jí tajně záviděla. Ponejvíc však, když si navzájem ličily volný čas s rodiči v biografu nebo na chatě. Předháněly se jedna před druhou ve vychloubání. Jana se neměla čím pochlubit, musela se spokojit s oblečením po starších sourozencích. Dorostla a úniková cesta byla Ondřej. Vložila mu do rukou celou svou bolavou minulost a očekávala sladkou budoucnost. Po dobu osmi měsíců se láska mezi nimi rozvinula ještě více. Paní Sítová od počátku vztahu bránila, nesouhlasně se vyjadřila i formou dopisu, který Janu zamrzl. Bránila vztahu, jak jen to šlo. On však poslouchal své srdce a ukončil osmiměsíční dojíždění z Plzně za Janou do jejího rodného města.

Ondřej se nastěhoval. Byt Kouckých měl rozlohu skoro sto metrů čtverečních o pěti místnostech s prostornou předsíní. Se svatbou nespěchali a zadní pokojík se jim stal nejsladším hnízdečkem. Mohli vedle sebe usínat a ráno se polibkem probouzet. Byla šťastná. Na slůvko loučení nevzpomněli. Ondřej po prvním týdnu v novém bydlišti nastoupil v JZD na místo traktoristy. Byl vyučen mechanizátorem zemědělských strojů, tak ho přijali hned, a navíc s příslibem bytu. Jana posléze přerušila studium a začala pracovat v šicí výrobě v místní továrně. V domácnosti se nerozebíralo její náhlé rozhodnutí, jen panu Kouckému přibýlo více vrásek. Do své dcery vkládal spoustu nadějí, které se téměř rozplynuly. Učebnice a knihy vyměnila za nůžky a výplatní pásky. Rodičům přispívali na náklady bytu a pozvolna si ukládali menší částky, tak jak jim rozpočet dovoľoval. Starší sestra se brzy vdala a odstěhovala se do Litoměřic. Rodiče navštěvovala zřídka. Ruda se po vojně osamostatnil, domů se nevrátil. Severní Čechy mu nabízely větší příležitosti, práce technika v litvínovské chemičce se mu líbila. Mohl tak navštěvovat starší sestru Julku. Dědilo je od sebe jen pár kilometrů. Ve velkém bytě si Ondřej rychle přivyknul. Choval se ohleduplně, staral se o topení, štípal dřevo

a obstarával větší nákupy. Když měla Jana odpolední směnu, chodil jí naproti. Po večerech předčítal Vandě pohádky. Jako nejmladší člen rodiny si vynucovala stále větší pozornosti. Život nabíral stereotypu.

Pokojík se zaplňoval krabicemi. Pokaždé si mladí milenci koupili z výplaty cosi do nové domácnosti. Po večerech snili o vlastním bytě. Jana oslavila osmnácté narozeniny a zanedlouho se jí začalo kulatit břicho. Občas vyslechla od sousedů narážky na nenarozené děťátko a svatbu. Pod srdcem nosila chtěné miminko a nikomu nevysvětlovala, že svatba není pro ni a Ondřeje to hlavní. Už tak se dost trápila nad paní Vítovou. Ondřej jí o budoucím vnoučeti napsal. V dopise zapochybovala, zdali je vůbec její syn otcem. Jana se vyplakala, ale Ondřeje milovala a na každou starost byli dva. Těšila se na každý večer, kdy za sebou zavřeli dveře pokojíku a mohli si dlouho do noci povídat. Položila hlavu na Ondřejovu hrud' a naslouchala jeho představám, jak budou děťátko vychovávat:

„Všemu ho naučím, Pomněnko, budu mu spravovat hračky, pak i kolo, až bude větší, vychovám ho tak, jako jsem byl vychován já.“

Jana hltala každické slovo a stále víc se k němu tiskla. Přitom ho poškádlila a snažila se mu ubrat z idejí:

„A co když to bude holčička, na to jsi nepomyslel, vid'?“

Posadil se na posteli a dlouze ji políbil. Pak se zadíval do stropu a stroze řekl:

„No nejdříve kluka a pak holku, budem se mít rádi obá tři a pak obá čtyři.“

Jana ho pleskla jemně po rameni: „Tak to ne, žádní obá tři a obá čtyři, žádné dělení, budeme rodina.“

Ondřej pokyvoval hlavou a dodal: „No, a když mi budeš nevěrná, tak si pořídím služku a...“ Něžný pramen hudby z malého magnetofonu se rozlil po pokoji jako silná tajemná

noc. Dále nedořekl, neboť mu zakryla ústa dlaní, a než ho začala líbat, pošeptala:

„Ale já ti nikdy nebudu nevěrná, když mě budeš milovat a opravdu mi nikdy neublížíš.“

Ondřej dostával vše, co si jen mohl přát. Jana byla vděčným andílkem za každé milé slovo, zbožňovala chvíle, kdy ji k sobě tiskl a ubezpečoval o svých kvalitách nejlepšího muže pod sluncem. Lepší dívku si nemohl ale sám vybrat. Měla krásný skromný charakter, velké srdce a přemýšlela samostatně, byla pracovitá, vždy ochotná pomáhat druhým. Zároveň na svůj mladý věk velmi rozumná. Trochu ji zamrzelo, že se dítě narodí nemanželské, ale Ondrovi své skryté trápení neřekla. Věděla, že si rodiče na Julčinu svatbu museli vypůjčit peníze. Otec neměl ještě půjčku splacenou, a tak se o svatbě nemluvílo. Přesto byla přesvědčená, že jednou z ní nevěsta bude. Julka se vdávala před dvěma roky v červenci, krásný obřad ukončila oslava v pronajatém sálu restaurace, kde se říkalo odjakživa Na Vršku. Spoustu lidí a přátel, které viděla Jana poprvé v životě. Dokonce přijeli příbuzní z Moravského Meziříčí. Sestřenice z matčiny strany. Prostě rodina, která se navštěvovala pouze o svatbách či pohřbech. Tenkrát byl otec ve velmi dobré náladě a posadil si Janu na klín. Promnul jí prsty dlouhé vlasy a slíbil:

„Až se budeš vdávat ty, vystrojím ti ještě lepší svatbu, uvidíš, ale to tak brzo nebude, víd? Ty budeš paní, musíš studovat, máš chytrou hlavinku.“

Jana si vybavila ten večer, jako by se odehrál včera. Bylo to poprvé, co seděla otci na klíně jako zařezaná, ani se nepohnula, jen naslouchala a všimla si jeho vráscitého čela. Jeho slova jí utkvěla silně v paměti, protože on nikdy moc nemluvil, natož s dětmi. Když se Jana rozhodla zanechat studia, tak jako jindy řekl:

„Co si v životě uděláš, to budeš mít.“

Pousmála se nad vzpomínkou a pomyslela si, že otec na chvílku, která pro ni mnoho znamenala, již dávno zapomněl. Po několika společných měsících v činžovním domě přišel Ondřej domů s radostnou zprávou. Mezi dveřmi vzal Janu do náruče a odnesl do pokojíku. Vanda se za nimi rozběhla, ale on jí přivřel skoro nosík mezi dveře.

„Ted’ se sem nehrň, boubelko, máme něco důležitého!“

Vanda se nafoukla a běžela žalovat matce do ložnice. Ondřej přinesl z práce nádhernou novinu. Sedl si na židli, zvrátil hlavu a strnule se zahleděl do stropu... JZD mu přidělilo třípokojový byt v malé pohraniční vesničce, jen šest kilometrů od města. Jana se štěstím rozplakala. Rodičům se nesvěřili. Zpráva o novém bytě zůstala tajemstvím, alespoň do doby, než se narodí dítě.

Ondřej každý den po pracovní době dojížděl do obce, aby upravil a dokončil nedostatky, které blokovaly nastěhování. Jana žila představami, jak byt zútulní, ušije závěsy, uháčkuje ubrusy a bude jim krásně. Mnohokrát si přála štěstí, které ji potkalo. Ve čtrnácti letech si začala psát deník, kde mezi řádky snila o hodném manželovi a dvou dětech. Nyní jedno nosila pod srdcem a přáníčka se jí plnila.

Do Ondřeje vkládala nespočet nadějí. Byl k ní něžný a stále opatrnější, aby děťátku neublížil. Milování bylo čím dál krásnější, až se z toho Janě točila hlava. Nemohla uvěřit, že má právě ona tak skvělého partnera. Osud začínal být štědrý. Na sebe pomýšlela vždy v posledních řadách. Štěstí, jaké prožívala, si zasluhovala a měla prvotní právo mezi mnoha dalšími jej vychutnávat naplno. Cítila se blaženě, když přicházel Ondřej z nákupu a nezapomněl koupit maličkost pro miminko. Někdy to byl bryndáček, jindy dudlík nebo chrastítko.

O narození dítěte se v rodině nemluvalo. Otec si jen přál, aby měl přece jen vnuka, neboť Julka byla matkou dvou dcer a své vnučky viděl dvakrát do roka. S matkou si Jana přestávala rozu-

mět. Když měla Vanda žalovací den a vše jí vadilo, slyšela od matky jedno a to samé:

„Však ty poznáš, co je to vychovávat dítě!“

Většinou se ohradila, když měla bolesti nebo Jana zapoměla poklidit umyté nádoby. Nejvíce ji rozzlobily prázdné uhláky v předsíni. Ondra se vracel k večeru a těžko vysvětlovala matce, že je nanosí, vše muselo být hotové hned, raději v ničem neodporovala.

S jejím rostoucím těhotenstvím stoupala i nervozita. S Ondřejem se drželi plánu. Velice se obávala porodu, přesto se na tu chvíli těšila. Narození miminka bylo prvním krokem k samostatnosti a osvobození od příkazů. Sprádat radosti i starosti ve svém bytě. Být s Ondřejem sama. Mít vlastní rodinu. Pro tento sen byla ochotná čelit všemu nepříjemnému. Vanda byla nesnesitelná, měla vztek, že jí Ondřej nevěnoval tolik času jako předtím. Dávala ve svých teprve jedenácti letech patriční důkazy žárlivosti. Nesnesla pohled na jeho dlaně, něžně hladící Janino břicho. Hned začala vzdychat a práskla dveřmi. Ondřej nevysvětloval svou únavu, pracoval víc, než musel, a s láskou jen pro Janu, což by malá Vanda beztak nepochopila. Paní Koucká její chování vysvětlovala pubertou. Jana však dobře věděla, že u ní a starších sourozenců žádná přednost omluv v dětství neexistovala. Vandě se odpouštělo spoustu prohřešků. V její výchově neplatila pravidla zákazu televize nebo zákaz hraní na dvorku. Paní Koucká přestávala na výchovu nejmladší dcery stačit a otci starosti nepřidělávala. Vandě netrvalo dlouho a prokoukla svou pozici, čehož začala využívat.

Před Velikonocemi poctil Ruda svou návštěvou rodiče. Vanda pobíhala po bytě a provokativně opakovala:

„Brácha přijel, brácha přijel.“

Jana se upravila a vystrčila břicho, jak nejvíce mohla. Pomyslela si, jen ať vidí. Alespoň si uvědomí, že není ta malá holka,

kteřé poručí, jak mu bývalo zvykem. S trémou a roztržitostí šla přivítat bratra do kuchyně. Nebyl doma skoro dva roky a vidět rodiče a obě sestry ho na chvíli rozlítostnilo.

Teď stál před ní, pohublý, zarostlý a nic si nepřivezl. Něco vlastně ano, což jí vyrazilo dech. Sám sebe a rozhodnutí, že se vrátil domů natrvalo.

„Tak ty jsi mamina, Julča mi to řekla, no ale pořád nebyl čas se sem nějak dostat...“ vymlouval se, přesto mohl přijet s Julčou po Vánocích.

Sama prozradila matce Rudovy problémy v chemičce a způsobenou škodu, kterou musel uhradit, a bez peněz odmítl sednout do auta. Ruda měl rád peníze a ještě více ho uspokojovalo, když je mohl ukazovat. Nesnesl pocit, aby si někdo myslel, jaký je chudák. Janě po setkání s bratrem také ukápla slza a naivně uvěřila v jeho změnu. Dát jí políček by si určitě nedovolil.

Pozorovala ho ode dveří a rázem se jí vrátily dny, kdy ji zahrnoval gesty příkazů. Pořád něco potřeboval, nemohl vidět Janu sedět ani nad knihou. Řval na ni, tiše snášela jeho hrubé chování. Postěžovat matce si podruhé netroufala. Jednou se zkusila obhájit a matka komentovala vzrůstající problémy mezi potomky slovy:

„Srovnejte se sami, jste snad lidi!“

Když Ruda obdržel povolávací rozkaz a odešel na vojnu, Jana byla na dva roky vysvobozena. Skončily dny diktatury a ona mohla klidněji žít, jen matku litovala. Každý večer sedávala s obličejem opuchlým od pláče před televizí a vzpomínala na syna. I přesto, jak se k ní mnohokrát hrubě choval. Když mu chtěl otec domluvit, práskl dveřmi a matka se ho zastávala. Měla pro něho zvláštní slabost, nejen ona, ale i Julča.

Ondřej přijížděl každodenně k večeru. Jana očekávala jeho příchod netrpělivě, s největší obavou nad reakcí, až uvidí Rudu. Jak se bude tvářit, až se dozví, že budou muset po nějaký čas

zůstat pod jednou střechou. Právě Rudovi mohla být Jana vděčná za Ondru. Znali se z vojny. Ruda sloužil druhým rokem a Ondřej prvním. Oba dva ve stejném městě u jednoho útvaru. Ruda dal Ondrovi Janinu adresu do školy a tím začala známost. Na oplátku Jana poslala bratrovi adresu s fotografií své kamarádky, vztah mezi oběma nevydržel ani měsíc. Ondra snášel Rudovu šikanu jen proto, že mu záleželo na Janě a obával se možného rozchodu. Ruda několikrát vyhrožoval, takže Ondřej raději pral jeho ponožky, odevzdával mu část peněz a dělal vše jako ostatní. Čekal pouze na den, kdy odejde Ruda do civilu.

Bylo mnoho důvodů, proč by mohla Jana bratra nenávidět, spíše si přála s ním vycházet. Ve vzduchu cítila napětí a nemohla se dočkat, až Ondřej strčí klíče do zámku. Čas se neskonale táhl. Ruda se usadil před televizí a požádal matku o kávu. Ondřej dorazil domů kolem osmé večer. Jana vyšla z pokojíku a vstoupila do předsíně. Ruda byl však rychlejší. Stál opřen o stěnu a křikl na překvapeného Ondru:

„Neumíš zdraviti!“

Ondra si nazul pantofle a zakoktal: „Aahoj.“ Sklopil oči a vklouznul do koupelny.

Jana šla za ním. Dívala se do jeho tváře a dala by vše, jen aby se zbavil ponižujícího pocitu. Zvedla mu dlaní hlavu a v očích měla úlek. Poprvé uviděla v jeho tváři výraz, který ji děsil. Ondrovy stisknuté rty doprovázelo pohybování sanic. Navíc hořel vzteky v celém obličejí. Jak rád by mu uštědřil jednu do zubů, ale nemohl už kvůli Janě. Pohládl ji po ruce a políbil na bříško.

„Teď nám nastane pravé peklo, Pomněnko,“ řekl zdrceně a odešel do pokoje.

Ruda trhnul klikou a opět se předvedl, ukázal na něho rukou a ještě podotknul:

„Nemysli si, že tě ještě nepostavím do pozoru, zobáku.“

Jana cítila obrovskou bezbrannost. Stejně tak Ondra, přesto v sobě našel sílu a postavil se před něho:

„To teda nepostavíš, pane četaři, jsme v civilu!“

Ruda pootevřel ústa, a než cokoli řekl, chytla ho za rameno matka a napomenula ho:

„Tak to stačí, chlapče, jdi se dívat na televizi a bude tady klid!“

Snad každý člověk má nějakou více či méně nepříjemnou vlastnost. Ruda jich měl hned několik. Jana u něho přímo bytostně nesnášela chvastounství a silácké průpovídky.

Otec nebyl nadšen příjezdem syna, napustil vodu do konvice a bez sebemenšího pohledu na něho řekl přísně:

„Vrátil jsi se, místa je tady dost, ale nechci slyšet od mámy, že si nevidíš zase do huby, už toho bylo dost!“

Měl na mysli hádky, které Rudolf pokaždé vyprovokoval, a matka musela na pohotovost, neboť se jí vždy přitížilo.

Ruda spoléhal na otcovu klidnou povahu a hlavně na jeho pozdní příchody domů v jemně opojené náladě, a přes upozornění se přenesl jako pára nad hrncem. Přesto mu odpověděl:

„Ale tat’u, víš, že bude klid, mám jinej rozum.“

Nikdo si však neuměl představit, čeho byl Ruda schopen. Přesně to, čeho se Jana předem obávala, stalo se skutečností. Působení v rodině se změnilo od základu k útrapám, střety nerisovala. Vanda se doma moc nezdržovala, po škole trávila více času na dvorku, a matka se vrátila po nemoci do zaměstnání. Šla ve stejné továrně jako Jana. Ta však nastoupila poslední týdný před porodem na mateřskou dovolenou. Při matčinyh ranních směnách se docela dařilo, byl klid, ale jakmile byla na odpoledních, připravoval Ruda až do příchodu rodičů Janě i Ondřejovi nepříjemné chvíle. Za jeho chováním byl důvod získat pokoj, ve kterém bydleli. Zadní pokoj měl výhodu zvláštního vchodu přímo ze schodiště. Vymýšlel stále nové intriky, aby je dostal co

nejrychleji z domu. Od počátku mu překážel hlavně Ondřej. Neznal lítost, i když o bytě v pohraniční obci nikdo nevěděl, a přesto se nepozastavil nad tím, kam by s miminkem odešli. Viděl pouze sebe, a svých potřeb se nevzdával.

Druhý termín porodu se rapidně blížil. Jana zatím nepocit'ovala žádné známky, ale potřebné věci do porodnice měla přichystané v kožené kabele. Tělesná váha se jí zvýšila pouze o devět kilogramů, takže se docela dobře ve svém stavu pohybovala.

„Kde to maličké vůbec nosíš? Vždyť to není ani vidět,“ poškádčila ji paní Hulová z přízemí.

Janě těhotenství slušelo a břicho měla menší než jiné budoucí maminky v poradně. Čtvrtečního večera si vyšla s Ondřejem do biografu.

„Až se drobeček narodí, těžko půjdeme do kina,“ řekla a zakoupila dva lístky na Americký film *Vetřelec*.

V cukrárně si poručila dvacet dekagramů peprmintových bonbonů v čokoládě a hned si strčila do úst dva najednou. Šmátala do sáčku tak dlouho, dokud nezbyl poslední. Ondřej se jen usmíval, věděl, jak je Jana zbožňuje. Po půlhodině se začala v sedadle kroutit a dvakrát odběhla na toaletu. Ondřej zneklidněl.

„Nic se neděje, miláčku, dět'átku asi nesedly ty bonbónky,“ uklidnila ho a setrvali v kině do závěru promítání.

Nepříjemné pocity odezněly. Cestou domů šli zvolna ruku v ruce, plni dojmů z filmu. Jana se převlékla do županu a vypila čaj, který stačil mezitím Ondra uvařit. V jedenáct hodin ulehli do postele. Po krátké chvíli ji překvapila stejně tupá bolest v podbřišku jako v biografu.

„Ondro, fakt jsem neměla jíst tolik čokolády,“ zabědovala a vstala.

„Pomněnko, já zavolám sanitu, co když je to miminko.“

Jana sebou zmateně trhla:

„Vždyť nemám bolesti, jen takové tlačení, bude mi dobře, uvidíš, spi!“

Tolik si přála spát, ale tlačení, jak nazvala první stahy porodu, jí nedovolovaly ulehnout. Bolesti setrvaly v pravidelných intervalech. Uvědomila si, že se pravděpodobně hlásí přece jenom porod. Pociťovala strach, tlaky pronikaly kolem celého břicha do bederní páteře. Už si nemohla nic nalhávat a se slzami v očích pohládila Ondřeje. Neváhal a obratem si oblékl tepláky, proběhl obývací pokoj a sáhl na kliku ložnice. Paní Koucká rozsvítila lampičku a pohled na vyděšeného Ondru napověděl vše. Posadila se na postel a řekla:

„Nespím, hochu, slyšela jsem vás.“

Jana byla opřena lokty o desku stolu a bědovala. Nevydržela stát ani sedět. Zvedla k matce uplakané oči a špitla:

„Já to nevydržím.“

Litovala dceru, dívala se na ni a v tuto chvíli nebylo v jejích silách zbavit jí bolesti. Uhýbala zrakem, aby si přece jen nevšimla slz. Řinuly se jí po tvářích, ale včas je setřela. Vzala do rukou hodinky a řekla roztřeseným hlasem:

„Jani, až pocítíš stahy, řekni mi, a neplač, já to vydržela čtyřikrát.“

Sledovala tikající hodinky. Jana hlásila stahy po třech minutách. Matka se posadila na židli, nyní nechala téct slzy volně:

„Jani, nesmíš mít strach, zanedlouho se ti narodí krásné miminko.“ Plakala štěstím, i když pohled na dceru byl zdrcující. Poprvé prožívala cosi nepopsatelně krásného před narozením třetího vnoučete, přesto byla již dvojnásobnou babičkou, do porodu mohla být druhé dceři oporou, což jí Julka neumožnila.

Do příjezdu sanity Jana nepromluvila. Kromě třesu a velkých obav nevnímala nic kolem sebe. Snad jen Ondřejovy dlaně hladící její čelo. Nestačil se ani obléct. Na sobě měl triko bez rukávů a na nohou pantofle, v kterých chodil do sklepa pro uhlí.

Deštivé počasí doprovázelo sanitu mokrou silnicí až před nemocnicí.

„Jsme na místě, a vy nepočítejte, že vás tam pustí, chlape,“ upozornil Ondru robustní řidič.

Než se zavřely za Janou prosklené dveře příjmu, zaslechla porodní sestru: „Vy sem, tatínku, nesmíte, zavolejte si ráno!“

Snažil se protlačit dovnitř s prosbou: „Prosím vás, chtěl bych být u ní.“

Sestra zvýšila hlas: „Jasně jsem vám řekla, sem nesmíte!“

Řidič měl pravdu, pomyslel si a chlad mu projel po holé kůži rukou. Zpátky domů musel pěšky.

Jana se ocitla v cizím prostředí s nepříjemnou porodní sestrou.

„Sundejte si šaty a vše, co máte, a posad'te se!“ Přistrčila židli a sáhla jí na ztvrdlé břicho, přičemž ironicky poznamenala: „Porod odhaduji až k ránu, sepíšeme zatím dotazník.“

Nekonečná věčnost, neboť stále zvedala telefony a přijímala hovory, i soukromé. Janu vůbec nezajímalo, jaké střevíce si vezme sestra na ples a proč její manžel nepřivezl na chatu cihly. Mezi hovorem si jako by vzpomněla na vystrašenou, zimou prokřehlou prvorodičku a položila jí otráveně otázku. Poté velmi pomalu zapisovala její odpovědi do bílého archu papíru.

„To se třesete zimou, nebo máte strach?“

Jana zat'ala zuby a pokrčila rameny.

Sestra otevřela dvířka kovové skříňky, která nepříjemně zaskřípala. Podala jí bílou naškrobenou košili se slovy:

„Oblékněte si to, a žádný strach, mamino.“

Po dlouhé půlhodině mohla Jana konečně do místnosti naproti porodnímu sálu. Pokoji se říkalo od nepaměti hekárna. Toto slovo znala od matky. Pak už zůstala sama se svými bolestmi a více se belhala, než chodila. Nejlépe si od tlaků ulehčila na studených toaletách. Posadila se na mísu a natáhla no-

hy před sebe. Rukama se opřela o strany prkénka a síla stahů, jež ji poháněly k porodu, byla nesnesitelná. Přála si mít Ondřeje u sebe, toužila, aby ji držel za ruku a byl s ní. Slzy se koulely po vystrašené tváři. Po dvou hodinách utrpení mezi hekárnou, dlouhou chodbou a toaletami zavolala sestra lékaře. Jana se položila na postel, aby ji vyšetřil.

„Nohy dejte co nejvíce od sebe, ať se mohu podívat!“ řekl lékař a sáhl do Jany, až vyjekla. „Je otevřená, budeme rodit, připravte porodní sál, sestro!“

Jana měla v očích úlek, myslela na porod a nikdo jí nemohl pomoci. Miminko se muselo narodit. Připouštěla si zrádné myšlenky. Bála se, co když umře. Vracela se jí slova známé z ulice. Marta rodila před půl rokem, a jakmile potkala Janu, vždy ji vyděsila k smrti. Paní Koucká Martina slova vyvracela a snažila se dceru v posledních dnech podpořit. Stále ji utvrzovala:

„Prosím tě, vydržela to každá, když to jde tam, musí to jít nějak ven.“

Také poručila Janě, aby se raději Martě vyhýbala.

Porodní sál připomínal více pitevnu než místo, kde se rodily děti. Celá místnost byla pokryta bílými dlaždicemi, od podlahy ke stropu. Vedle postele se zeleným prostěradlem stály odřené stoly se spoustou operačních nástrojů. Nohy jako by jí přirostly k zemi. Stála mezi dveřmi a nebyla schopná vkročit na sál. Sestra ji vzala pod loktem a dopomohla jí k posteli. Sotva se položila, překvapením nad silným stahem zakřičela. Vnímala chvílemi lékařův hlas dokola opakující: „Tlačte, netlačte.“ Pronikavá bolest v tříslech způsobila Janě ztrátu vědomí. Ne však na dlouho. Sestra se usmála a setřela jí dlaní orosené čelo, přičemž řekla:

„Máte chlapečka, tři kila padesát a padesát jeden centimetr.“

Jana se štěstím zalykala a hleděla na černovlasé miminko stažené do pleny. Leželo v postýlce u její hlavy. Nemohla od něho odtrhnout oči. Dítě pravidelně oddychovalo, jedno očičko mělo

privřeně a druhým se dívalo na svou vyčerpanou mámu. Jana se zeptala lékaře:

„Prosím vás, a je zdravý?“

„Samozřejmě, oba jste v pořádku, jen zůstaňte ležet na zádech, přeložte si nohu přes druhou, aby se stáhla dobře děloha, za dvě hodiny vás odvezou na pokoj,“ odpověděl, a než odešel ze sálu, podotkl: „Opravdu krásný hoch.“

Jana byla pyšná, necítila už žádnou bolest, jen silnou nutnost touhy, aby viděl právě teď syna i Ondřej a matka s otcem. Což bylo nespílitelné přání. Zůstala se synkem sama v tichu odrážející se z prázdnoty býlých dlaždic. Snažila se přemístit na samý kraj postele, aby dosáhla děťátku na ručičku. Vzala ji do své dlaně a upřeně si prohlížela bezbranné dítě. Již neměla potřebu spát, jen vychutnávala první pohledy. Hladila malinké prstíčky a polohlasně k němu promlouvala:

„Ondříšku, chlapečku můj, jsi moje miminko, jsi tolik podobný svému tatínkovi, moc jsme si tě přáli, víš? Budeš šťastný kluk, to ti slibuji.“

Sobotní ráno u Kouckých mělo stejný stereotyp jako pokaždé v dnech pracovního volna. Pan Koucký vstal, připravil si hrnek na kávu, a než pískot konvice ohlašoval vroucí vodu, stačil si umýt nohy. Byl to jeho každodenní rituál. Poté se vypravil do města pro libový bůček a hovězí žebro na polévku. Někdy měl štěstí a přinesl i půl kilogramů vepřových jater. Kdo chtěl koupit maso podle svých představ, musel si zkrátka přivstat. Psal se rok 1984 a pan Koucký si přivstával vždy. Obloustlý řezník s červenými tvářemi otvíral přesně v šest hodin ráno. Vanda si protřela ospalé oči a vklouzla do bačkor. Všimla si spící matky a potichu přešla obývací pokoj. Sestřina postel byla ustlána a Ondra již také nebyl doma. V pět hodin ráno musel svozít krmivo do chlévů. Navíc se nastydl a nepříjemná rýma mu nedo-

volila usnout, myslel na Janu. Vanda se vrátila do ložnice a zabloumala matkou:

„Mamuš, kde je Jana?“

Paní Koucká zívla a odvrátila oči k nočnímu stolku. Budík ukazoval sedm hodin. Podívala se na dceru a řekla:

„No možná je z tebe už teta, obléknu se a půjdeme zatelefonovat do porodnice.“

Ondřej mezitím svezl krmení pro dobytek a netrpělivě přeshlapoval před kanceláří. V JZD byl k dispozici jediný telefon, a to v kanceláři pana mistra Kvapíka, který kamsi odběhl. Ondřej kouřil jednu cigaretu za druhou. Za půl hodiny se dočkal, mrzutý mistr odemknul kancelář a Ondra se hrnul k telefonu. Nervózně vytočil číslo porodnice.

„Mám syna, já mám kluka, pane mistr, mám dítě!“

Vystřelil z kanceláře a naskočil do traktoru. Prožíval nádherné chvíle. Místo na pole, kde měl ještě obracet do oběda seno, odbočil na hlavní silnici. Projížděl křižovatky, nerespektoval semaforey, oči mu slzely, byl táta, šťastný táta. Potřeboval co nejdříve říci rodičům, že mají vnuka. Zaparkoval před domem a vyběhl schody, odemknul byt a nakouknul do kuchyně. Doma byl jen pan Koucký, právě převracel v ruce kilový bůček a liboval si, jak opět dobře nakoupil.

„Dědo, máte syna, já mám vnuka, vlastně obráceně, musím letět ještě do práce,“ zakomolil a zmizel ve dveřích.

Pan Koucký se dočkal, Ondřejova zpráva ho ohromila natolik, že dopadl na židli a bez hnutí seděl několik minut. Do doby, než přišla jeho manželka s dcerou.

„No, dědku, tak máme další vnouče,“ začala mluvit a snažila se manžela pozlobit: „zase holčička.“

Pan Koucký si poklepal na čelo, v očích mu stále svítila jiskra z nadšení, přičemž dodal:

„No nevím, co máš ty, ale já mám vnuka, teď tu byl Ondra, víš, volal tam.“

Paní Koucká se zamyslela: „Aha, proto jsem se nemohla dovolat já, on mi seděl na drátě, šly jsme se zeptat do porodnice, to mě tedy mrzí, dědo, že jsem nebyla první, kdo ti to řekl.“

Ruda se k synovci vyjádřil po svém:

„Hm, tak jsem strejda.“ Skrytě zažárlil, i on si přál mít syna, ale jemu se ve vztazích nedařilo, tak zůstával sám. Tvrdil, že žádnou křepelku poslouchat nebude, ani holku nechce. Jeho tvrzení však bylo opakem.

Janu jeho výrok trochu zamrzelo, ale život měla teprve před sebou. Co více si mohla přát. Ondra byl skvělý partner, porodila nádherné miminko a měla krásných devatenáct let. Nemuseli být odkázáni na pokojík v bytě rodičů. Žádné zábrany ani překážky, aby cokoli spolu nezvládli. Dohromady neměli nic než čtyřkilový uzlíček v krajkové zavinovačce plný živého štěstí a vzájemnou lásku.

Po návratu z porodnice do zadního pokoje se skutečně začínal stávat každý den peklem. Hlavní autor všech roztržek nebyl nikdo jiný než Ruda. Vymýšlel stále nehoráznosti. Kdykoli zaspal do zaměstnání, nestyděl se běsnit nad plačícím Ondříškem. Nevinné dítě ho rušilo. Přitom dával před spánkem přednost sledování televize a vypínal ji mnohokrát až k ránu. Nebylo pochyb o příčině jeho častého zaspávání.

Jana vyplakala spoustu slz, do konce šestinedělí zbýval týden. Mlčky snášela těžké chvíle. Soužití s Rudou nepřinášelo nic, jen samé úskali.

Chladné počasí neustupovalo. Paní Koucké nezbylo než objednat deset metrů briket. Přivezli je v pátek, který sliboval spíše sněhovou nadílku než první jarní den. Její manžel trávil odpolední čas ve své hospůdce. Ruda si vyjednal dovolenou, nabídl se jako první, že uhlí složí do sklepa. Paní Koucká s nejmladší dcerou obstarávala drobný nákup na sobotu a neděli. Ruda v rychlosti

naházel brikety do sklepa. Do příchodu matky stačil zatopit. Připomínal, jak se postaral o teplo domova. Finančně se však na koupi topiva podílela pouze Jana a rodiče.

Příjemně vytopený pokojík dovoľoval Ondřiškovi odlehčit si od zavinovačky a pérové přikrývky. Muhl tak ležet v postýlce jen v košilce a plenkách. Jana pozorovala jeho malé prstíčky a nedočkavě občas vyhlédla z okna. Ondra se nikdy v práci nezdržel. Před pátou hodinou odpoledne dorazil a v předsíni vykřikl:

„Ve sklepe nám hoří!“

Paní Koucká zbledla a zasypávala Rudu i Ondru příkazy:

„Nedá se nic dělat, musí se uhlí vyházet zpět na chodník, to byl tedy nápad, skládat brikety hned a horké!“

Ruda se rozkřičel: „Když jsem si je tam naflákal, taky si je vyházím, a ty švihej pro tátu!“

Ondra vyběhl z domu, spěchal přes celé město k řece Ohři, kde hospůdka stála. Jana přitiskla na hrud' synka a přála si jedině: neslyšet bratrův nadřazený hlas. Než se vrátil Ondřej s otcem, byly už brikety vychladlé a zpátky na svém místě ve sklepe. Ruda oba kysele přivítal hned mezi dveřmi:

„Bych se vás načekal, běžte do prdele!“

Pan Koucký se zarazil: „Co jsi to řekl, nedovoluješ si nějak moc!“

Ondřej přihlížel a neopovážil se nic komentovat. Umyl si ruce a odkráčel za Janou.

Paní Koucká se zlobila: „Pořád musíš vysedávat v hospodě, nemůžeš, prosím tě, jednou přijít z práce včas, jak tě vidím, tak to nebyly jen dvě piva, že?!“ přidala trochu ironie.

Ruda využil situace a přikyvoval matce, přičemž se po něm otec ohnal. Ruda byl rychlejší a strhl ho za sako silou, že rukáv povolil v průramku a sklouznul k loktu. Ondřej otevřel dveře v okamžik, kdy pan Koucký neudržel rovnováhu, svezl se po křesle a dopadl na podlahu. Pomohl mu vstát. Rázem neovládl

svůj valící se hněv a ztrácel nad sebou kontrolu. Tentokrát začal křičet on, dlouho čekal na chvíli, kdy Ruda napadne někoho z blízkých. Uchopil ho pod krkem, přitiskl ke zdi a chrлил ze sebe:

„Ty hajzle, vztáhnout ruku na vlastního tátu, co si o sobě myslíš, že jsi?“

Ruda byl překvapen reakcí člověka, o kterém měl doposud mínění, že je slaboch. Zvedl ruce nad hlavu a koktal:

„Ne-neblbni, pust' mě, ty vole!“

Ondřej se choval jako smyslu zbaven a přidával ve stisku. Přitom opakoval několikrát po sobě:

„Bolí, bolí, nic jinýho si nezasloužíš!“

Paní Koucká se snažila nastávajícího zetě odtrhnout od syna.

Jana přes pláč neviděla, lítost zasahovala do celého těla, trásla se a prosila:

„Ondro, prosím, pust' ho, kvůli mně, kvůli Ondříškovi.“

Zadíval se na ni, krátce nato povolil ruce a odstrčil ho od sebe:

„Nestojíš mi za malér, hajzle!“ ulevil si a převzal z Janiny náruče dítě.

Ruda si dlouho do noci stěžoval na bolesti hlavy. Podářilo se mu matku ovlivnit, aby ho doprovodila na pohotovost. Pojednou se jí synovy vulgarismy vytrácely z paměti. Jako by pozapomněla na časté pichlavé poznámky mířené do jejího srdce.

Pan Koucký se prospal a k incidentu se nevyjadřoval.

Ruda si poklepával na sádrový krunýř pod bradou a druhá ruka zaměřovala na Ondru, který naprázdno polykal. Vítězně vmetl Janě do tváře:

„To si odpyká, blbec, a taky pěkně začaluje, půjde k soudu, napadení, sestřičko, napadení a ublížení na těle.“

Věděla, že je mnohého schopen, ale že by zašel tak daleko, to jí úzkostně sevřelo hrtan. Byl zahleděn do sebe a vlastní chyby nepřiznal. Litoval se a ovládal matčiny city. Ondřej byl ten, kdo

ublížil, a pro paní Kouckou byl přednější syn. Jana nebyla schopná cosi vyvracet, natož omlouvat. Sama byla matkou, jistá si své dítě vždy ochránit před cizími lidmi. Ondřej byl pro její matku cizí člověk.

„Vidíš, stačilo málo a zabil ho,“ vyčítala Ondrovu surovost, přičemž odmítala cokoli, co jí chtěla dcera říci.

Paní Koucká nechtěla nic vědět ani vidět, natož slyšet. Žila synovou bolestí. Janu pohlcovalo zoufalství, Ondřej by nikdy Rudovi neublížil, kdyby mu on sám nedával postupem všech dnů podněty. Připadala si jako obtížný hmyz. Otec k ní postoj neměnil. Po příchodu domů, který prodloužil o další hodinu v hospůdce, nezapomněl vkročit do pokojíku a položit na stůl desetikorunu.

„Kup si vitamíny, ať máš pro malého...“ a před manželkou a synem se uzavíral do sebe. Vyvaroval se tak hádkám, neboť byl příliš spravedlivý. Vzdal veškeré diskuse na téma synova úrazu.

Jana ponejvíc trpěla nezájmem, Ruda nebyl ochoten pomoci s kočárkem ze schodů, kdykoli šla na procházku, lamentoval nad malichernostmi, kterých si předtím nikdo nepovšimnul. Vadily mu kapky sunaru na stole, dýchal do ručníku, jakmile přepírala plenky, a hlasitě syčel vždy, když se mihla okolo něho. Ublížoval jí slovně, tolik Ondřeje nenáviděl. Denně říkal věty typu:

„Umřeš u něho hladu, budeš mít stejně oči pro pláč.“

Janě povolily nervy: „Když máš takové obavy, proč jsi mu dával mou adresu!“

Byla to poslední věta adresována bratrovi v bytě rodičů. Ruda se jí vysmál a podotkl na vysvětlenou:

„Protože jsem potřeboval mít na vojně pucfleka, nemohlo mě napadnout, že je frajer pisálek, a vytrvalej.“

Jana ho nazvala ubohou nulou. V pokojíku se vyplakala a před Ondřejem bratrovo proroctví zatajila. Uvědomovala si, v jakém napětí rozvíjejí svůj vztah. Ondřej vzal do svých dlaní

její. Litoval ztrápenou, přesto milovanou tvář. Pohled střídal ji a postýlku:

„Pomněnko, chceš se mnou odejít už teď?“

Janě zajiskřilo v očích: „Ty blázníku, jak to myslíš?“

„Už můžeme být sami, není důvod čekat. Dnes jsem dokončil v bytě vše nutné, nebudeme nikomu překážet, já se o vás postarám, věř mi.“

Zasnila se, konečně má na dosah vlastní domácnost a zázemí. Skončí ustavičné bratrovy intriky. Poslední se mu opravdu zdařila. Pro získání zadního pokoje zašel k neomluvitelné ohavnosti. V neděli večer se paní Koucká sháněla po stokoruně ze své peněženky. Ruda si okusoval nehty a tvrdil:

„Já bych ti ji, mamko, nevzal, zeptej se těch dvou.“

Jana právě chladila láhev se sunarem. Sotva bratr vyřkl poslední slova, strnula.

„Mami, to už přehání, mám toho dost!“

Pan Koucký zavřel rozečtené noviny, podíval se přísně na syna a řekl.

„Jana by mámě do peněz nikdy nesáhla.“

Ruda se ušklíbl: „No možná, ta stovka se nevypařila, musí tu někde být.“ Zvedl se ze židle a začal prohledávat police kuchyně, nakukoval lišácky do hrnků a nakonec vešel do zadního pokoje s úmyslem porazit komínek naskládaných plenek. Upřeně se podíval na Janu: „To sem fakt nechtěl, složím to.“ Zašmátral mezi vypranými plenkami a v ruce se mu objevila údajně ztracená stokoruna. Jana s Ondrou byli bezmocní.

Vždy, když se vracela s Ondříškem z procházky, zastavila se na betonovém chodníčku před domem a zpomalila. Domů se jí poslední dobou vůbec nechtělo. Život s bratrem byl jeho zásluhou nesnesitelný. Toužit po rodinném porozumění byl kopec dobré vůle ke vzájemnému soužití, ale bylo to neuskutečnitelné. Pro šest osob byl byt dostatečně velký. Pro dvě rodiny však niko-

li. Předlouhé minuty mezi probuzením a usínáním, kdy se museli potkávat nepřijemně často, byly pro Janu nejhorší.

Pondělního rána zůstala doma sama, jen s dítětem. Touha být s Ondrou přemáhala obavy ze začátků. Sledovala dva pytle ošacení smutně opřené o stěnu pokoje. Krabice skrývaly drobnosti do domácnosti a v kapse by se nenašly ani drobné na autobus. Už ji nic nedrželo. Jediný otec dokázal porozumět, ale kdykoli bylo zapotřebí, nebyl doma. Vzala synka za prochladlé ručičky a hlasitě se rozplakala. Ondřej zaparkoval před domem. Odemknul a v holínách proběhl předsíní. V okamžiku byla rozebrána postýlka a uložena vedle kočárku na valníku. Mraky nemilosrdně spouštěly hustý déšť. Jana napsala krátký vzkaz a uložila jej na otcův noční stolek v ložnici.

Tatí, odpusť mi, ale už nemohu takhle dál, odcházím s Ondřejem. Máme bytček v Pomezné. Půjčila jsem si stolek a dvě židle ze žadního pokoje. Opatruj se a šetři se. Mám tě ráda, tatí.

Jana

Traktor se rozjel, Jana cítila lítost nad plačícím Ondříškem, nad sebou, nad vším. Slzy se jí koulely po tvářích štěstím i smutkem. Opouštěla domov, rodiče, sestru. Myslela na léta strávená v jednom domě, v jedné ulici. Prožitků více smutných, provázejících ji od dětských let po dospívání. Poslední půlrok by nejraději vymazala zcela z paměti, což se moc nedařilo. Vzpomínky se vracely jako bumerang. Tížíl ji odchod od rodičů bez slůvka rozloučení, bez jejich podpory. Zalitovala, mohla se alespoň zmínit před otcem. Bylo však pozdě. Nadsakovala s miminkem v náruči na nepohodlném blatníku v kabině traktoru. Tělo prokřehlé zimou si vybíralo svou daň. Rozbolela ji hlava a začala kýchat. Do Pomezné mohli odjet po silnici, ale Ondřej zvolil cestu kratší. Projel městem a zabočil k obci Pelhonice. Vyjel do kopce a za-

stavil. Rozprostřel se jím nádherný pohled na údolí a na několik stavení v něm, včetně dvoupatrového panelového domu.

„Vidíš, odsud ten božský pohled, Pomněnko? To je náš domov.“

Ondřej podal Janě klíče. Sotva odemkla, dýchlo na ni příjemné teplo. Třípokojový byt vyhlížel útulně, akorát do ložnice zatím nesměla. Ondřej uzamkl místnost a klíč schoval do kapsy kalhot. Ložnici si ponechával na večer. Dětskému pokoji nechybělo nic. Kromě koberce a dvou křesel stál u dveří menší prosklený sekretář. Do něj poskládali Ondříškovy hračky a oblečení. Nábytek získal výměnou deputátního obilí, a navíc ještě chromovou postel s třemi matracemi, čímž chtěl Janu překvapit. Jana přebalila dítě a uložila ho do postýlky. Skromné vybavení domácnosti, dva talíře, dvě lžice, dva bílé hrnky a litrový plechový rendlík. V krabicích měli ukryté ložní prádlo, ručníky a několik utěrek. Jana se posadila v kuchyni ke stolu a hleděla posmutněle do oken bez záclon. Ondřej přiložil do kamen, aby nevyhasla, a prolomil ticho.

„Pomněnko, vím, není to ještě zařízené, ale všechno bude, uvidíš, hlavně že jsme spolu, máme svoje. Podívej, skoro bych zapomněl.“ Sálh do kapsy a položil na stůl pět stokorunových bankovek. Usmál se a řekl: „Požádal jsem mistra, vzal jsem si mimořádnou zálohu.“

Den se rychle schyloval k večeru. Janu přemáhala zvláštní tíseň. Myšlenky proplouvaly celým srdcem za rodiči, za Vandou. Přes všechna prožitá úskalí po domově tesknila. Poprvé v novém bytě usnula v Ondřejově náručí. Ve spánku se téměř neznatelně usmívala. Zdálo se, že i přes smutek je šťastná. Zlehka ji políbil. Báł se pohnout, aby ji neprobudil a aby nezahnal dojemný cit štěstí, který ho zachvátil, když hleděl na vějíř dlouhých vlasů a slyšel tichý dech.

Paní Koucká se dozvěděla o náhlém dceřině odchodu, právě když odemykala schránku. Paní Hulová, přezdívaná Zpravodaj, vystrčila hlavu ze svého bytu v přízemí a líčila srdceryvně Janin odchod. Nezapomněla připomenout spěch mladých a plačící miminko. Paní Koucká ztuhla. Odemkla byt a první kroky mířily do zadního pokoje. Zarmouceně hleděla k prázdnému místu, kde ještě včera stála postýlka. Vešla do kuchyně, kde seděl pan Koucký, ukázal jí vzkaz, který vmžiku přečetla. V ten moment si neměli co povědět.

Ruda se přiřítíl hlučně jako vždy. Vycházky si neodepřel. Mezi dveřmi hlásal:

„Je někdo už doma, mám hlad.“

Levou nohou vyzul pravou botu a naopak. Nahrnul se ke sporáku a nahlížel do hrnce:

„To máme jen polívku?“

Paní Koucká se postavila proti němu a řekla:

„O jídlo se staráš, tady čti, Jana je pryč i s malým.“

Ruda si zapálil cigaretu a pohrdavě odpověděl:

„Já vim, viděl sem je odjíždět, její věc, zdrhla a odtáhla s sebou půl pokoje, já chtěl, aby vypadl jen on.“

Pan Koucký vyskočil ze židle a odhodil ji do rohu kuchyně.

„Se nikdy nezastydíš?! Tohle je tvoje práce, že holka odešla, a máma tě jen podporuje, klacku jeden, co si dovoluješ brát do huby Ondru, vrátil ses, řekl sem, že tu bude klid, a vidím, že tady nebude nikdy asi!“

Ruda prásknul dveřmi, až se byt otrásl. Posadil se na válendu v zadním pokoji. Politoval sám sebe, pojednou si uvědomil, jak mu v prázdné místnosti chybí vůně miminka a synovcův pláč. Svědomí mu našeptávalo, jak špatně se choval, tolik Ondřeje nenáviděl. Mohl se sestrou promluvit, vrátit čas však nedokázal nikdo. Vstal a vztekle kopnul do skříně, přitom si ulevil:

„Sakra, nikdy ho neměla poznat, zavinil jsem to já.“

Působením v pohraniční obci si mladá rodina během několika dnů získávala postupně skvělou pověst a přátele. Jana se chovala mile a ochotně. Při denních procházkách s kočárkem se s každým zastavila a působila tak, jako by na vesnici vyrostla. Seznámila se s paní Smržovou a často s ní promlouvala. Ondříšek se stával benjamínkem obce a Ondřej neodmítal pomoc, když sousedé potřebovali cokoli přivést nebo odvézt na traktoru. Povětšinou vypomáhal se svozem soušek z blízkého lesíka. Místní lidé se připravovali na zimní počasí v jarních i letních měsících. V poledne se nezapomněl zastavit doma k obědu, který vždy pochválil, pochoval syna a spěchal opět za prací. Vracel se mnohokrát až večer. Únavu si nepřipouštěl a vyrobil nejednu poličku. Byt se stával den za dnem útulnějším. Práce se dřevem se mu dařila. Vyhlížela skoro profesionálně. Jana shromažďovala recepty a zdokonalovala se ve vaření. Po večerech pletla na Ondříška svetříky, čepičky a ponožky. Troufla si i na kamaše. Tím šetřila rozpočet rodiny, a mohli si přikupovat věci do domácnosti. Televizor si dovolit nemohli, a tak trávili večery promítáním pohádek z dětské kamery. Jana si nemohla více přát. Na Ondřeje hleděla jako na nejlepšího přítele a ochránce. Věnoval jí pozornost a sladká slovíčka, která jí vystačila na celý příští den. Často si ale vzpomněla na otce a matku. Stýskala si po Vandě. Za celý měsíc neměla o rodičích zprávy. V podvědomí se mučila. Před Ondřejem své trápení úspěšně skrývala. Přesto doufala. Pokaždé, když přijel do obce autobus, netrpělivě vyhlížela k návsi. Přála si vidět poskakující sestru, mamku a tátu. Začala se smířovat se skutečností. Rodiče se hněvají, a hodně. Myšlenky kalily její oči. Byla šťastná, a přesto zoufalá. Toužila po dni, až matka překročí poprvé práh bytu. Toužila se pochlubit, jak Ondříšek roste, a hlavně svou uspořádanou domácností. Přála si, aby na ni byla matka pyšná.

Ruda se osvobodil od sádry. „Budu se na něm hojit, doktor už to poslal k soudu,“ sděloval rodičům, jakmile se vrátil z neurologie.

Pan Koucký se zvedl a vypnul bublající vodu v konvici. Chut' na kávu příchodem syna přešla. Podezřívá ho, že trestní oznámení podal na Ondru on sám. Nemohl se na něho dívat, natož sedět s ním u stolu.

„Měl by ses stydět, nezapomeň, že se budeš hojit hlavně na Janě a dítěti, soudit se, to už je to poslední.“

Ruda se cítil velmi poškozený a vztekle odpověděl:

„Ještě se ho zastávej, já ho šetřit nebudu!“

Paní Koucká se rozplakala, uvědomovala si tíhu, kterou musela potlačit mezi synem a nastávajícím zetěm.

Příští týden vložila doručovatelka do schránky Kouckých tři předvolání k výslechu. Ruda přes silné vzdechy bolesti podal věrohodný výkon a vypovídal s určitými odlišnostmi než paní Koucká. Ta se snažila vypovídat přesně tak, jak se kritický den odehrál. Několik nesrovnalostí nebylo pro policii důležitých. Pro vyšetřovatele byl hlavní argument napadení a způsobení zranění.

Pan Koucký využil paragrafu 101. Odmítl podat výpověď. Právem se domníval, že by Ondrovi jen ublížila. Doma své rozhodnutí komentoval krátce:

„Už jste tam řekli všechno a já nechci mladým škodit, řekl bych to co máma a Ondrovi bych jen přitížil.“

Jana poprvé opustila vesničku a zamířila do města k lékaři. Ondřej slíbil, že pojede s ní, ale příprava silážních jam mu volno neumožnila. Bylo zapotřebí každé pracovní síly. Na zastávku se brodila neupravenou pěšinou. Vítr rozmetal zápach z okolních kravinů. Vůně domova, zlobíval ji Ondřej, kdykoli otevřela okna. Bylo těžké si přivyknout. Jana vdechovala plnými doušky čerstvý vzduch, přilnula k místním lidem a obci celým svým srdcem. První návštěvou ji uctila paní Smržová. Bydlela v přízemí a Jana přijímala každou radu víc než dar. Obec obývali lidé starší padesáti let. Měla kolem sebe rádce, od kterých se mohla učit. Postupem dní si přiznávala, jak je jí s nimi dobře. Upravila slídu na kočárku a zamyslela se nad matkou. Stýskalo se jí, tolik si přála pochlubit se s Ondříškem, popovídat si. Představa byla silnější každým přibývajícím krokem. Nebyla si jistá, zdali by byla vítána. Obtížně sjela prudký kopec a v konzumu koupila lístek. Prodavačka Bára vyběhla ven a naklonila se do kočárku. Spustila na spící miminko snůšku upřímných slov:

„Bože to je úžasný chlapeček, takový cvalíček nádherný, vypadá jako budulíneček, máte krásné dítě, budu mu objednávat pribináčky.“

Rozplývala by se dlouho, ale přijel autobus a po chvíli se nahrnuli do konzumu zákazníci.

Místní hospodský právě válel sudy piva do sklepa. Všiml si Jany a pomohl ochotně s kočárkem do autobusu. Utřel si pot z čela a s úsměvem poznamenal:

„To máte, paninko, co tlačit, taková tíha a vy jak za groš kudla.“

Ve městě Janě sotva někdo uhnul z chodníku bez její prosby, natož aby někdo pomohl s kočárem. Žít na vesnici mělo své nezdary i výhody. Lidé se povětšinou znali a dokázali si pomoci. V gynekologické poradně se nezdržela dlouho.

Vyšetření trvalo pár minut, což Janě zařídil řvoucí Ondříšek. Hlásil se o suchou plenku a svačinu. Opřela se do kočárku a spěchala na dětské středisko. Čekárna se hemžila maminkami s jejich ratolestmi. Vysvlékla dítě a zabalila jej do bílé osušky. Po hodině se dočkala a mohla položit Ondříška na váhu. Sestra si nevěřicně protřela oči a poznamenala:

„No to je ale buřtík, nekrmte ho tak.“

Jana výtku přehlédla. Malý Ondřej byl zdravé děťátko, kterému vždy chutnalo. Paní Smržová při každé návštěvě připomínala: Co do dítěte do roka dáš, to v něm máš, však on to vyběhá. Jana si povšimla závistivě pokukujících maminek. Každá naříkala, jak jejich miminko pláče, málo papá a hodně blinká. Určitě se sestrou nesouhlasily. Ondřej byl mezi svými vrstevníky největší, v ordinaci vykulil na lékařku tmavá očka a vykouzlil úsměv. Při očkování neplakal. Byla pyšná, rychle oblékla syna a uháněla z nedýchatelného vzduchu v čekárně.

Nepříjemný vítr ustal a déšť vystřídalo slunce. Příjemně se opíralo do jejích zad. Dotlačila kočárek k nově postavenému obchodnímu domu v centru města. Musela koupit sunar, zásyp a film do fotoaparátu. Konzum v obci byl vybaven pouze potravinami a drobnou drogerií. Pohlédla na hodinky, ukazovaly poledne. Zastavila se a rozmyšlela. Ondříšek oslintával bezzubou dásničkou hračku. K nákupu koupila červenou gumovou veverku. Vždy mu vypadla z drobných ručiček, takže mu ji musela podávat, aby neplakal.

„Půjďme za babi!“ rozhodla a zabočila k lékárně. Srdce jí tlouklo, ale pocit vidět rodiče, Vandu byl silnější. Další autobus jel až za hodinu. Ondřej Janě návštěvy nezakazoval, proti Kouc-

kým se nestavěl, i když on sám potřebu shledat se s Rudou neměl.

Došla před činžovní dům, kde vyrostla. Pojednou se jí zdál cizí a jiný. Jako by odešla dávno, a ne před pár týdny. Dvorek vyhlížel smutně a opuštěně. Prahul po smíchu dětí, které si na něm už nehrály. Snad jen Vanda se sousedovic Eliškou. Vzpomněla na své kamarádky. Na dvoře se scházely, vyprávěly si a zpívaly písničky. Zahleděla se na opuštěnou lavičku. Místo, kde nejraději sedávala s dvojčaty z protějšího domku. Nikdo je nerozeznal, jen ona. Měla tím mezi ostatními dětmi navrch. Jana byla vždy velmi vnímavá, proto jí neunikla piha pyšníci Ivin krk. Malé znaménko, které Soně chybělo. Vyrostly z dětských střevíků a rozlétly se po studiích každá do jiného města. Přátelství odloučením vprchalo.

Jana opatrně sjela dva schody k zadnímu vchodu domu. Nervózně vyšla do prvního patra a zazvonila. Malý Ondřej těžknul v rukou. Neriskovala nechat beránčí pytel v kočáru. Stále si ho nadhazovala, aby jí nesklouznul ke kolenům. Už se domýšlela, že není nikdo doma, a otočila kroky ke schodišti. Zaslechla vrznutí dveří.

„No ty znáš také cestu domů?!“ přivítala ji matka přísně, ale s nadšením.

Jana vkročila do předsíně. Paní Koucká s radostí odlehčila její náruči a zabořila tvář do beránčího pytle, aby políbila vnoučka, přitom dodala:

„Měli jsme k vám s tátou namířeno, teď v sobotu, že se přijedem podívat.“

Vyjmula dítě z pytle a vychutnávala babičkovský čas. Mazlila se s vnukem. Nešetřila chválou a nespouštěla z něho oči. Vanda trávila odpolední čas v družině a pan Koucký odjel pracovně na celý týden. Toho si přála Jana vidět nejvíc. Stále pokukovala na dveře zadního pokoje. Připomněla si, jak z něho před časem

uháněla. Na moment se jí vrátily nemilé vzpomínky a tiše se zeptala:

„Mami, odpovíš mi na něco?“

Paní Koucká tušila, ale dál se věnovala jen malému a položila ihned dceři otázku, aby odvrátila pozornost. Nechtěla o incidentu mezi synem a Ondrou slyšet.

„Jak se vám vede? Doufám, že se zdržíš, Vanda by chtěla synovce určitě vidět.“

Jana si třela zpoceně dlaně a otázku zopakovala:

„Mamko, prosím tě, odpovíš? Musím vědět, jestli Ruda udal Ondru, půjde k soudu?“

Paní Koucká vytřeštila oči a řekla: „Cože? Rudolf nikoho nedal, o protokol se postaral doktor, nechci to, Jani, připomínat, ale mohl se Ondra ovládat, mohl.“

Jana znejistěla.

„Takže půjde k soudu, mami, víš, jak se všechno stalo, nebyla to vina jen Ondry.“

Paní Koucká mlčela. Jana si mohla být jistá, matka bude hájit jen synovy zájmy. Pocítila úzkost. Oblékla Ondříška.

„Počkej, ty chceš už jít?“

Janě zaslzelo v očích, nemohla zůstat, snad i kdyby chtěla.

„Ano, mami, za dvacet minut mi to jede, zastavila jsem se na chvíli, pozdravuj, ahoj.“

Chtěla se pochlubit, jakou mají zahrádku. Jak Ondřej přerýpal záhony a postavil králíkárnou. Nestihla matce říci nic. Opět utekla. Cestou na nádraží myslela na nejhorší. Matčina slova hlodala jako červ. Ondřej půjde před soud, snad i do vězení. Nešlo vzít nic zpět. Podlamovaly se jí nohy, občas klopýtl. Následující dny posmutněly nejistotou. Pocítila úlevu, až když viděla prázdnou schránku. V poledne hned mezi dveřmi hlásila denně Ondrovi:

„Pošta žádná, snad to dopadne přeci jen dobře.“

V sobotu se rodičů nedočkali. Dny ubíhaly, Jana uvařila stejně dokonale svíčkovou omáčku jako paní Smržová. Paní neuniklo, že v mladé rodině vymizela taková ta jiskřička, která ji nutila vždy přijít. Jana se svěřila těžce s trápením a otevřela srdce nadoraz. Paní Smržová ji pohládila:

„To víš, děvchenko, máma ví, že se máš dobře, proč by jezdila, všechno dopadne dobře, ona to asi nemá dvakrát lehké, táta pořád pryč a ten mladej, co ty víš, ničehož se neboj, třeba to odvolá a soud nebude, by se musel stydět.“

Jana pociťovala v její přítomnosti nádech bezpečí, pocit jistoty, byla klidnější. Do jara scházel poslední týden. Přinášelo do pohraniční vesničky život, který jako by každou zimu zemřel. Hlásilo se rašící trávou, dráždivou vůní z kravínů i mlhy, které v zimě rdousily probouzející se obec, s jarem ustupovaly. Teprve jaro znamenalo skutečný začátek radostnějšího života. Vzbuzovalo podivnou touhu podobnou jarní touze tažných ptáků. Vyletět jaru vstříc. Sluníčko lákalo k častějším procházkám a Jana si troufala chodit dále od obce. Během týdne znala každý kout, malou pěšinku vedoucí do lesa. Zapamatovala si, kde viděla malinové a ostružinové keře. Nejraději mířila za vesnici podél chlévů až na rozcestí, které vedlo do další vesnice Pelhonice. Využívala teplého počasí a trávila na čerstvém vzduchu celé odpoledne. Ondříšek se začínal batolit, a když právě nespínal, podložila mu zádičku polštářem, aby také viděl přírodní krásy. Povídala si s ním. Nejvíce se těšila na reakce, když ho vezla kolem louky, kde se pásly krávy. Vzala ho do náruče a Ondříšek ji odměnil pištěním. Milovala chvíle strávené jen se synem, byla mámou a přála si být tou nejlepší.

Obávaný den překvapil Ondru začátkem června. Seskočil z traktoru a převzal od doručovatelky obálku s modrým pruhem. Než vyšel schody, přečetl si předvolání k soudu. Posmutnělý

přehodil montérkovou blůzu přes židli a podal Janě obálku. Odstrčil talíř s polévkou a řekl:

„Nic neodvolal, za pět dní je soud.“

Jana ztuhla. Doposud měla naději, která v mžiku vyhasla. Posadila se Ondrovi na klín a zdrceně si posteskla:

„Proto k nám naši nejedou, nechtěla jsem si to připustit, já se tolik bojím.“

Ondřej se jídla nedotknul, vypil kávu a odešel svážen konve mléka z kravinů.

Paní Smržová trávila u Jany víc času než kdy jindy. Ondřej sotva promluvil a po práci se zdržoval na zahrádce. Po večerech sedával mlčky v křesle. Otupělý a malátný neměl sílu čelit pohromě, která ho zastihla. Nenacházel k obraně prostředky a matně si uvědomoval, že ani neexistují. Jana se snažila dodávat mu odvahy, což se nedařilo. Pět kritických dnů před soudním líčením narušovalo veškerý soulad. Ondřej se choval podrážděně, přičemž se okamžitě Janě omluvil. Chápala ho a snažila se mu dodávat pocit podpory, že není na problém zcela sám. On jí ale několikrát odsekl nebo neodpověděl vůbec. Už se ho raději neptala na nic. Trpěla s ním, hlavně mu nemohla pomoci. Toužila mít celou nepřijemnost daleko za sebou. Znovu se dívat do jeho veselých očí a slyšet opět jeho něžné Pomněnko.

Studená soudní budova vyvolávala v Janě žaludeční nevolnost. Ondřej byl bledý a snažil se v sobě pocit potlačit. Jednání bylo stanoveno přesně na dvanáct hodin dopoledne. Ruda vyběhl schody a tiše pozdravil sestru. Paní Koucká po obtížném výstupu schodů dorazila chvíli po něm a usedla na lavici před jednacím síní. Beze slova kývla hlavou směrem, kde postávala Jana s Ondřejem. Z tlumeného rozhovoru, který poté vedla se synem, zaslechla Jana bratrův hlas:

„No a, všechno mi zaplatí, taky bych mu to mohl odpustit, né, ať si koupí aspoň boty, zmetek, co myslíš, mami.“

Paní Koucká zasyčela a napomenula syna:

„Přestaň, nebo se seberu a jdu pryč!“

Rudolf mlčel do doby, než byl vyzván s Ondřejem do jednací síně. Jana by ráda s matkou promluvila několik slov, neměla odvahy se přiblížit. Stála pár metrů od ní a neměla sílu učinit první krok. Paní Koucká si otírala usazené oči. Jana byla přesvědčená, že ji Ruda k této situaci zmanipuloval. Snad by ani nepřišla, kdyby tušila, že se u soudu střetne s vlastní dcerou. Po krátkém čase, který se zdál Janě nekonečný, byla vyzvána i s matkou. Potvrdily stávající výpověď a mohly se posadit v síni. Obžalovaný Ondřej hájil ublížení na zdraví po svém. Sice projevil lítost, ale záhy přesvědčoval soud o nevině. Ondřej po pravdě upřesnil, že Ruda napadl otce a on se snažil ho jen bránit. Soudce jeho poznámku přehlédl a začal číst lékařskou zprávu, při níž se pozastavila i paní Koucká. Zraněný měl údajně pohmožděné nosní dírky a škrábane pod očima. Ondřejovi byla odepřena jakákoli sebeobhajoba. Lékařská zpráva byla hlavním předmětem. Jana si povšimla Ondřejova staženého obočí a škubajících sanic. Tento výraz už v jeho tváři znala. Rudolf budil dojem značně poškozeného člověka s trvalými následky po úrazu. Když byl tázán, nezapomněl syknout bolestí. Předvedl vynikající herecký výkon. Soudce vyzval obžalovaného, aby povstal. Za napadení a úmyslné ublížení byl potrestán pokutou 1 000 Kč, náhradou ušlého zisku 1 700 Kč, bolestným 800 Kč a podmíněčným trestem odnětí svobody na jeden a půl roku. Ondřej zakolísal v kolenou. Jana by se k němu nejraději rozběhla. Vnímala jen jeho a společnou bolest. Soudce řekl poslední slova:

„Rozsudek vám bude doručen v příštích dnech na trvalou adresu.“

Zvuk kladívka ukončil jednání. Ondřej vzal Janu za ruku a spěchal z budovy. Barvy v tváři měnil jako chameleon.

Ruda vyběhl a uchopil ho za rameno:

„Počkej, frajere, říkal jsem, že budeš cálovat, nechci, abys mi lezl na oči.“

Ondřej měl nutkání zavřít jeho pusu pěstí, srazit ho k zemi, aby už nikdy nevstal. Měl však svázané ruce, byl v pasti. Odhodil štitivě jeho ruku a usmál se:

„Za ty výmysly ti to asi stálo, dej nám pokoj ty.“

Ondřej cestou domů nemluvil, cítil se ponížený a zahanbený. Nepřenesl přes srdce prohru. Pokuta ho tížila, katastrofální částka mu temnila mozek. Byl zoufalý. Už takhle pracoval od pěti hodin ráno někdy až do večera a peníze do další výplaty akorát vystačily. Přitom byla Jana hospodárná a neutratila korunu za žádnou zbytečnost. Ondra si vyjednal u mistra druhou práci. Po pracovní době docházel do chlěva. Podestýlal kravám, čistil žlaby a kydal hnůj. Únava vybírala svou daň a jeho čelo pokrývaly první vrásky. Datum splatnosti rozsudku nemilosrdně klepalo na dveře a Ondřejovi chybělo k našetřenému obnosu 1 500 Kč. Jana pohlížela večer co večer do jeho utrápených očí. Rozhodla se oslovit otce.

Pátečního dne se vypravila do města. Vystoupila s Ondříškem na nádraží a vyčkávala příjezdu vlaku, kterým se vracíval vždy v pátek domů. Pohupovala kočárkem a předříkávala si, jak sdělí svou prosbu. Cestující procházeli nádražní halou k východu. Mezi masou lidí ho zahlédla.

„Tatíí!“ zavolala. Hlas jí přeskakoval, trochu se styděla. Nevěděla se s ním dlouho.

Těžkým krokem se přiblížil. Políbila ho a on na oplátku polídl mozolnatou dlaní její tvář, přičemž si upřeně prohlížel vnuka. Vzal ho za ručičku a řekl:

„Jak se máš, kuliferdo?“

Ondříšek se culil a Jana se slzami v očích vysvětlila své čekání na nádraží. Pan Koucký bez váhání otevřel peněženku a podal Janě 1 500 Kč a dalších 500 Kč přidal se slovy:

„To víš, že pomůžu, zrovna jsem bral nějakou almužničku, a taky kup něco malýmu, beztak od dědka ještě nic nedostal.“

Měla výčitky svědomí, ale musela si peníze vzít. Pan Koucký ji utvrdil, že mu bylo vyplaceno odlučné a jsou to jeho peníze, o kterých matka nevěděla.

„Beztak bych je propil,“ dodal a půl hodiny s ní počkal na nádraží.

Vyprávěla o králíkách a domácnosti. Slíbil, že přijede do Pomezí v sobotu a podívá se na Ondrovy myšáky. Věřila mu, nikdy ji nezklamal. Pomohl dceři s kočárkem a mával, dokud mu autobus nezmizel z dohledu.

Ondřej zašel do hospody a vypil dvě velká piva. Potom přešlapoval na zastávce a vyčkával příjezdu autobusu. Jana se pochlubila 2 000 Kč. Ondřej se usmál a políbil ji na rty, škubnul sebou, až když mu sdělila novinu ohledně návštěvy rodičů.

„Doufám jen, že jeho nechají doma, pošlu mu prachy a nechci o něm slyšet.“

Jana se zastavila.

„Co to povídáš, já ti jen říkám, že táta v sobotu přijede a mámu vezme určitě s sebou, o Rudovi přece nepadla řeč.“

Ondra svraštil obočí a chladně dodal:

„Nechci ho vidět v mém bytě, hajzla.“

Jana svého Ondřeje nepoznávala. Tímto tónem s ní ještě nemluvil.

„Já vím, že máš právem vztek, lásco, vím, co ti provedl, ale nechci už žádné potíže, slib mi, že nebudeš našim nic připomínat, je to pryč a není to jen tvůj byt, ale náš, víš?“

Jana se více obávala ostrého jazyka paní Smržové. Určitě by si neodpustila před Kouckými prohodit nějakou nepříjemnost kvůli Rudovi. Uklidnila se až poté, co jí řekla:

„Ani nepůjdu, nepříjdu vůbec, ale bábovku ti pro ně upeču.“

Neurazila se, ale určitě by nenechala svůj jazyk v klidu, natolik se znala a učinila by jen svou upřímností potíží.

Pro Janu znamenala sobota významný den. Těšila víc a víc. Poprvé přijedou rodiče, nepochybovala, že by Vandu nechali doma. Do sobotního poledne zbývalo pět minut. Třípokojový byt dýchal čistotou. Jana si dala záležet. Podlaha se leskla, že by se z ní mohlo jíst. Předsíní se valila vůně guláše. Byla cítit po celém schodišti až k přízemí. Přidávala do něho nakrájenou papriku, nejlépe kapii. Paní Smržová znala kouzla chuti. Podle ní se snažila vařit i Jana. Oloupala brambory a pozvolna je nechala převalovat v hrnci na nižší bod varu, aby se nerozvařily. Na kynuté knedlíky si po prvním pokusu zatím netroufala. Ondra vyčistil králíkům kotce a vyplel dva záhony. Prvním autobusem se návštěvy nedočkala. Chodila zamlkle po bytě a vyhlížela z okna. Vše jí padalo z rukou. Roztržitost ovládala každý nerv. Ondřej ji uklidňoval:

„Ještě přijíždí v pět hodin, uvidíš, že se dočkáš, žádný smutek, lásko.“

Připravila talíře a naobědvali se sami. Pečlivě poklidila kuchyň a převlékla Ondříška. Pořád slintal a Jana kontrolovala malou pusinku. Dásničky měl nateklé, ale zoubky růst nechtěly. Každá minuta se neskonale táhla. Ondřej se nemýlil. Po páté hodině skutečně zahlédla otce, matku a poskakující Vandu. Právě přecházeli náves. Jana pocítila napětí, vzrušení a zároveň nepopsatelnou radost.

„Ondro, naši, podívej, oni jsou tady!“ volala ho k oknu.

Odsunul záclonu a řekl mrzutě: „Jo, a taky on, ten má ale žaludek.“

Jana si nevšimla šourající se postavy pár metrů za rodiči. Zadívala se, Ruda opravdu přijel. Prožívala jedinečný okamžik a nepřipustila si nenávist. Dlouho snila o chvíli, která se jí vyplnila. Máma s tátou přijeli. Prosila Ondru:

„Jsem šťastná i nervózní, nechci, Ondříšku, potíže, přijel s našima, tak to chvíli vydrž, kvůli mně, ano?“

Nevydržela stát u okna, pohládila ho a seběhla dvě patra. Po chvíli jí vlétla Vanda do náruče a pevně ji tiskla k sobě. Přivítala se s rodiči. Pan Koucký se rozhlížel:

„Tak kde máte ty myšáky?“

Paní Koucká nepřestávala lamentovat nad kopcem, který musela vyjít. Ruda dorazil po chvíli. Sklopil hlavu a tiše pozdravil. Jana natáhla ruku před sebe k prázdné židli, pak se vrátila do bytu a uvařila kávu. Na podnos přidala bábovku a ledovou minerálku. Otec pochvaloval Ondřejovy šikovné ruce a matka uznala starostlivost budoucího zetě. Stačilo se podívat na dceru. Její oči zářily, byla šťastná. Paní Smržová pokukovala za záclonou. Slovo dodržela. Dokud Kouckých neopustili Pomeznou, z bytu nevyšla.

Ondřej nakrmil králíky a doma se spokojeně usadil v křesle. Po dlouhé době vychutnával volný sobotní den. Byl rád, že se návštěva obešla bez konfliktu a Jana si uspořádala vztahy s matkou. Ruda se snažil chovat, jako by se nikdy nic nestalo, ale Ondřej mu nevěřil. Nepřijal dohodu o smazání všeho, co se kdy mezi nimi odehrálo. Pocit ze soudu byl stále silný. Měl svou hrdost. I když si podali ruce, zapomenout nemohl. Pro Ondru znamenal stisk dlaní pouhé gesto, aby se vyhnul domlouvám rodičů, požadujících pro oba dva smír.

„Nějak moc přemýšlíš, o čem asi?“ hodila po něm malý polštář, neboť vůbec nevnímal její přítomnost.

„Ale vnímám, Pomněnko, jen trochu odpočívám, kluk už spinká?“

Jana hodila druhým polštářkem.

„Teď jsem ho uložila, jdi mu dát pusu.“

Ondříšek usnul v okamžiku, Jana si byla jistá jeho probuzením až k ránu. Celý večer měli pro sebe. Ondřej zadumaně sledoval prázdné místo před sebou. Jana rozdala karty.

„Mám nápad, zahrajeme si, kdo vyhraje, vytře zítra schody.“

Ondřej vyskočil z křesla a řekl: „Já mám lepší nápad, bude se ti líbit víc než mastit karty.“ Přehodil ji přes rameno a odnesl do ložnice.

Pondělní den nabitý činností k prasknutí uplynul v naprosté nečinnosti. Nicnedělání však bylo velmi užitečné a nesmírně plodné na odpočinek. Jana si však dobrovolné polehávání nevybrala. Vstala pouze, když potřebovala přebalit nebo nakrmit Ondříška. Ranní nevolnost provázená bolestmi v podbřišku jí nedovolila dojít do konzumu ani se pohybovat v kuchyni. Nedokázala spočítat, kolikrát už byla zvracet. Netrpělivě očekávala Ondřejův příchod. Nezastavil se v poledne a paní Smržová odjela k dceři. Z města se vracela vždy na druhý den. Jana byla odkázána jen na sebe, úleva se dostavila až večer. Pohybovala se opatrně, aby se bolest nevrátila. Ondříška nekoupala, jen ho otřela žínkou a uložila do postýlky. Unavená dlouhým dnem ulehla, toužíc překlenout ještě delší noc. Pozvolna usínala. Jakoby z velké dálky zaslechla klapnutí domovních dveří a opatrné kroky na chodbě. Omámená spánkem nebyla schopna reagovat, a když zaslechla cinkot klíčů, připadalo jí to vše v mdlobném polospánku jako banální sen. Ondříšek se také probudil. Pomalu vstala a belhala se do předsíně. Ondřej odemkl a upadl.

„Ondřejí!“ vykřikla, přitom se štípla do tváře, ne nespala.

Prožívala skutečnost, Ondřej přišel domů poprvé opilý. Mumlal, nerozuměla jedinému slovu. Pokusila se zvednout bezvládné tělo, přičemž se ozvalo píchnutí v podbřišku. Zakalily se jí oči. Krásně prožitou sobotu vystřídal smutné pondělí. Třásla s ním. Ondřej se pokoušel postavit se na nohy. Úzká předsín mu dopomáhala přidržovat se stěn. Podíval se do jejích

očí. Jeho byly zapadlé a zarudlé. Pro Janu cizí. Dokolíbal se před koupelnu. Předklonil se a řekl:

„Promiň, Kopretinko, promiň.“

Dokud stál na nohou, chtěla mu pomoci do postele. On však zavrával a spadl do vany mezi namočené pleny. Od tamtud neměla sil ho vytáhnout. Jediné, co mohla pro něho udělat, bylo vypustit z vany studenou vodu. Ondřej usnul.

Vzala rozpletený svetřík, zbývalo doplést rukávek a zkompletovat ho. Bylo jí smutno, přes slzy musela po chvilkách jehlice odložit. Cítila se zrazená, Ondřej zklamal. Ve čtyři hodiny ráno našívala poslední knoflíček ve tvaru srdíčka. Rána v koupelně ji utvrdila o Ondřejově probuzení. Vylezl z vany a doplazil se po čtyřech do kuchyně. Za sebou nechával mokrou stopu. Začal líbat Janina kolena.

„Miláčku, je mi to líto, promiň, mistr měl narozeniny, odpusť mi.“

Jana se nad ním vyplakala v noci, byla unavená, jen řekla:

„Vstaň, jdi se osprchovat a já ti uvařím kafe, silné kafe.“

Nechtěla řešit pro ni nepochopitelnou situaci, kdy ji Ondřej zasáhl do srdce. Stále myslela na jeho slova. Sliboval, že jí nikdy nenechá ublížit. Janu zklamání bolelo víc, než si chtěla připustit, přesto se snažila být ohleduplná. Ondřej usrkoval z hrnku kávu a provinile na ni hleděl. Ona se mu do očí dívat nemohla, složila dopletený svetřík, potřebovala ještě na chvíli usnout. Vklouzla do postele a tiše plakala do polštáře. Procitla až po deváté hodině ráno. Ondříšek se převaloval tiše v postýlce. Jana ho pohladila. Pod krabicí sunaru si povšimla vzkazu. Ondřej stačil napsat několik řádků, než odešel do práce.

*„Pampeliško moje, nikdy nedopustím, aby ses trápila,
miluji tebe i malého, přísahám, že se už nikdy neopiju,
líbám tě, odpočivej, láske. Jsem jen tvůj.“*

Jana přečetla řádky dvakrát. Ondra byl součástí jejího života, byl nejenom partnerem, ale i přítelem, kterému si přála vždy všechno říct. Nesměla myslet na pochybnost. Zbývalo pouze jediné – uvěřit a víc se nevracet k nepříjemné noci. Zchladila pod tekoucí vodou láhev se sunarem a sklonila se nad Ondříškem. Vzala ho pod zádech. V tu chvíli ucítila stejnou bolest v podbřišku jako předešlého dne. Zabědovala a s obtížemi nakrmila synka. Rozhodla se navštívit lékaře. Hodiny ukazovaly půl desáté. Při sebemenším pohybu cítila bolest. Přesto se snažila spěchat, aby stihla v půl jedenácté autobus. Měla štěstí. Paní Smržová se vracela od dcery. Sotva zbystřila na zastávce Janu, hned se naklonila do kočárku a řekla:

„Tak jsem se těšila, že si uvaříme spolu kašičku, a ty jedeš na výlet.“

Jana se chytla za břicho: „Kdepak, babi, na výlet, od včera mě bolí, nevím, co to je, musím k doktorce.“

Paní Smržová se uculila: „Tak břicho, hm, a prdíš, on je kolikrát jeden prd lepší než deset dochtorů, víš?“

Jana se začervenala a sklopila hlavu: „Asi jsem nastydla, raději tam zajedu.“

Stará paní se chopila kočárku: „Tak to já pohlídám kluka, aspoň si odlehčíš, a přijed' čtyřkou, děvče, uvaříme si dobré kašičko.“

Jana byla ráda, poděkovala a slíbila, že se bude snažit stihnout autobus v jednu hodinu. Vystoupila na první zastávce v centru města. Bolest zčásti ustoupila. Napadlo ji, jestli nemá potíže z námahy s kočárem. Ondříšek byl pěkný pořizek a vypolstrovaný kočár se do kopce tlačil těžce. Přesto zamířila na středisko. V gynekologické čekárně byla hned na řadě. Lékařka ji vyšetřila a s úsměvem se zeptala:

„Kdy jste naposledy menstruovala, paní Koucká?“

Jana se zarazila, pátrala v paměti, kdy musela naposledy do konzumu pro vložky. Nemohla si vzpomenout, jistá si však byla.

Měsíčky přicházely pravidelně, akorát netrvaly pět dní jako obvykle.

„Paní doktorko, myslím začátkem měsíce, ale asi jen dva dny. Vždy si to píši do kalendáře, zapomněla jsem se podívat.“

Doktorka jí podala žádanku pro laboratoř a podotkla:

„Ty bolesti máte od těhotenství, zajděte si na krev a příští týden přijďte.“

Jana si její slova uvědomila až v kabině při oblékání. Druhé dítě plánovali po svatbě, a navíc ji Ondra ubezpečoval o své opatrnosti. Těšila se, až oslaví Ondříšek první narozeniny, udělá první krůčky a začne žvatlat první slovíčka. Bude ho vodit za ručičku kolem návsí. Vše se prolomilo jediným verdiktem lékařky. Janina cesta byla nalinkovaná předem. Věděla, že ani příští rok neskončí věčné vyvažování plen a nočního krmení děťátka. Co ji trápilo nejvíce, byl strach z porodu. Mnohokrát větší obava, než když ji odvezla sanita poprvé. Mysl pohlcovala představu hekární a porodnice. Nepříjemný prožitek do chvíle, než poprvé pohlédla na Ondříška a vzala do dlaní jeho drobnou ručičku. Trápilo ji pomyšlení na řeči sousedů. Měla kolem sebe hodně lidí, přesto se našli tací, kteří rádi diskutovali o nemanželském Ondříškovi a společném životě mladých na psí knížku. Takovým lidem neuniklo, že mají na vizitce zvonku dvě příjmení – O. Vít a J. Koucká.

Jana jezdila k rodičům zřídka. Narůstající bříska ztěžovalo mladé mamince cestu s kočárkem. Těhotenství potvrdila lékařka za rizikové. Paní Koucká dojížděla do obce dvakrát v měsíci. Nejmladší z dcer Vanda ji vždy doprovázela. Pan Koucký využíval dny pracovního volna k odpočinku. Beztak se s ním Jana viděla častěji, než si matka mohla představit. Již několik týdnů čistil břehy řeky Ohře kolem Pomezí a Jana mířila procházkou, jak počasí dovolovalo, vždy k maringotce. Stála dva kilometry od obce. Paní Smržová ubrala ze svých názorů a na přítomnost